

Efesus

Efesus niŋ Yesuyen alya bereya hitte Pol belen asan kayyin

¹ Nebe Pol, Al Kurun belen basiŋa nirde Yesu Kristuyen mere basan al, aposel niryin. Niŋgeb ne belenbe deŋ Efesus taunde niŋ mar, Al Kurun diliŋde wukken haŋ, irde bitiŋde mat fudinde wor po Al Kurun gama irde haŋ mar goke teŋ asan gago kaŋ hime.

² Irde Adoniniŋ Al Kurunya Doyaŋ Al Kurun Yesu Kristuya belen buniŋeŋ dirde igiŋ igiŋ dirdeb bitiŋ yisikamke igiŋ po hiwoŋ yeŋ nurde hime.

Al Kurun belen guram dirde tareŋ dirde hi

³ Be, Doyaŋ Al Kurunniŋ Yesu Kristu Naniŋ Al Kurun turun irde hitek. Yeŋbe neŋ gayen Yesu Kristuya hiteke tonniniŋ guram yirde saŋiŋ yirtek det goyen tumŋaŋ duneŋ hiyen.

⁴ Al Kurunbe naŋkiŋya megeŋya ma forok yird-eya neŋ gayen Yesu niŋ teŋbe basiŋa diryin. Basiŋa diryin goyenbe yeŋ diliŋde wukkek heŋ ulniniŋde merem moŋ hinayin yeŋ basiŋa diryin. Yeŋbe neŋ gayen bubulkuŋne wor po yeŋ nurde duneŋbe

⁵ diriŋne weŋ henayin yeŋ bikken wor po basiŋa diryin. Niŋgeb Yesu Kristu gobe dumulgaŋ teŋ teŋ meten niŋ katenbe kamiŋ. Al Kurun belen mata go tiyyin gobe yinŋeŋde dufayde

po gwaha tiye yeŋ amanen nurdeya mata gogo tiyyin.

⁶ Niŋgeb neŋ buninen dirde igin igin diryin goke turuŋ irde hitek. Yeŋbe Urmin goyen bubulkunne wor po yeŋ nurde unen hiyen geb, Urmin goke teŋ neŋ gayen buninen dirde igin igin diryin gobe turuŋ yaŋ wor po. Go diryin gobe neŋ belen wol henayin yeŋ nurdeya ma gwaha diryin. Niŋgeb gwaha diryin al Al Kurun goyen turuŋ irde hitek.

⁷ Al Kurun belen buninen dirde igin igin diryin gobe kurun wor po. Niŋgeb gogo Yesu darim wok irde kamyin gore po mata buluninin halde dunenbe dumulgan tiyyin.

⁸ Niŋgeb Al Kurun belen buninen dirde igin igin dirde henya dufay wukkekya meremin kenkela bebak tenya kun kun tareŋ dunuŋ gobe gwahade kura yetek moŋ. Kurun wor po.

⁹ Bikkenbe Al Kurun belen Yesu Kristube meten gwahade gwahade tiyyen yeŋ nurde hinhin dufay gobe banare po hinhin geb, al belen bebak ma teŋ hinhan. Gega Al Kurun yingen nalu kiryin gobe gayenter forok yitin hi. Irkeb dufaymin banare nin goyen kawan forok irke kenen bebak teŋ haŋ.

¹⁰ Dufay kiryin gobe gahade: nalu kiryin goyen forok yekeb det banare ninya kawan ninya, irde megen ninya nan kinde ninya kurun gayen tumnan yawaŋ gabu yirdeb Yesu Kristube det kurun gote doyaŋ almin iryin.

¹¹ Niŋgeb Israel mar bana neŋ gayen wor Yesuya hitekeb Al Kurun belen alya bereyane heŋ detne igin igin goyen yawarnayin yeŋ basaŋa

diriyiñ. Yeñbe dufay kura kerdeb go po gama irde hiyen geb, bikkeñ dufaymiñ kiriyiñ goyen po gama irde basaña diriyiñ.

¹² Gwaha diriyiñ gobe, “Yeñ wa meheñ heñ Yesu Kristu niñ dufaymiñ tareñ irde, yeñ ge po doyañ heñ Al Kurun sañiñmiñ turuñ yañ goyen turuñ irde hinayiñ,” yeñbe gogo neñ wa basaña diriyiñ.

¹³ Be, deñ wor Al Kurun beleñ dumulgañ teñ teñ niñ yitiñ mere igiñ fudinde goyen nuramiñ. Irdeb Yesu Kristu niñ dufaytiñ tareñ iramiñ geb, Holi Spirit duney yeñ bikkeñ Al Kurun beleñ biña tiyyiñ goyen dunyiñ. Holi Spirit dunyiñ gobe nere alya bereya yeñ kawa dirdeb gogo Holi Spirit dunyiñ.

¹⁴ Holi Spirit dunyiñ gobe neñ beleñ go keneñbe kame Al Kurunyen det igiñ goyen yawartek nende henayiñ goyen bebak dird dird niñ dunyiñ. Be, det yawartek gobe Al Kurun beleñ alya bereyamiñ yumulgañ teñ teñ metey miñ uryiñ goyen kuñ kuñ pasi iryey goyenter gab det goyen yawartek. Niñgeb Al Kurun beleñ metey kurun turuñ yañ wor po tiyyiñ goyen goke turuñ irde hitek.

Pol beleñ Al Kurun gusuñañ iryiñ

¹⁵ Niñgeb deñ beleñ Doyañ Al Kurun Yesu niñ dufaytiñ tareñ irde, Al Kurunyen alya bereya niñ amañey nurde yuney hañ gote mere momoñtiñ nurmiriñde mat wañ wañ

¹⁶ gayenter wor deñ ge teñ Al Kurun igiñ wor po nurd uney uney niñ bada ma heñ hime. Nebe Al Kurun mere irde henyabe deñ ge bene sir ma yeñ hiyen.

17 Irdeb Doyan Al Kuruninin Yesu Kristuyen Naniñ Al Kurun denem turunñ yan wor po gore Holi Spirit dunke dufaytin wuk irde Al Kurunbe al dahade goyen den goyen dikala dirwonñ yen gusunañ irde himyen. Gogab Al Kurunbe al gwa-hade yen kenkela wor po nurde unenbe yenya kadam nurd gunenñ tenñ hinayinñ.

18 Irde dufaytin wuk yeke alya bereya Al Kurun belem hoy yirtin mar goyen kame iginñ wor po yiryenñ gobe dahade goyen bebak tiwonñ yen gusunañ irde himyen. Al Kurun belem alya bereyaminñ yunenñ yenñ detminñ gitik tiyyinñ gobe kurunñ turunñ yan wor po goyen bebak tiwonñ yenñ nurde hime.

19 Irde neñ Yesu ninñ dufaynininñ saninñ irtinñ mar bana Al Kurunyen tarenñ daha mat metenñ kurunñ wor po tenñ hi goyen kenkela bebak tiwonñ yen gusunañ irde himyen. Tarenminñbe kurunñ wor po, tarenñ hoyanñ kura goya tunande yetek monñ. Irde saninminñ neñ bana metenñ tenñ hi gobe tarenñ hoyanñ monñ.

20 Tarenñ gobe Al Kurunñ belem Yesu Kristu kamyinde mat isanñ henbe yende gasunde tukunñ Doyanñ Al Kurunñ irde haninñ yase belem kiryinñ tarenñ goyen.

21 Ningeb Yesu gobe megen gar ninñ doyanñ mar kurayen kurayen gote saninñ folek wor po. Yenbe al denem yanñ gayenter hanya kame forok yenñ hinayinya kurunñ gote tarenñ folek wor po.

22 Al Kurunñ belem det kurunñ gayen doyanñ yird yird tarenbe Yesu unyinñ. Yenñ belem Yesu doyanñ al iryinñ gobe Yesuyen alya bereya sios ninñ tenbe gogo gwaha iryinñ.

²³ Sios gobe Yesuyen uliņ pigiņ, irde Yesu yinņeņbe tonañ. Yeņ po ga megenya naņkiņya irde det kuruņ gayen doyaņ yirde hi. Niņgeb det kura epte ma yinņeņ muņ po pat yeņ hoyañ po hiyeņ. Yesu Kristu goreb sios bana goņ heņ doyaņ yirde hi geb, alya bereyamiņ kura epte ma yinņeņ muņ po hiyeņ. Tumņaņ ala yende yufukde po hinayiņ.

2

Al Kuruņ beleņ al gergeņ diriņ

¹ Bikkeņ deņbe Al Kuruņyen mere ma nurdeb mata buluņ teņ hinhan geb, Al Kuruņ diliņdebe al kamtiņ hinhan.

² Goyarebe megen niņ mata buluņ po gama irde hinhan. Irdeb uņgura saņiņ miņyaņ naņa kota ga haņ gote doyaņ alyen mere po nurde gama irde hinhan. Go uņgura goreb gayenter alya bereya Al Kuruņyen mere pel irde haņ mar goyen doyaņ yirde hi.

³ Bikkeņbe neņ wor tumņaņ mel go haņ gwa-hade goyen heņbe ulniņiņde amaņ hetek dufay po gama irde hinhet. Irdeb daha mat daha titekeb ulniņiņde amaņeņ nurtek dufay goyen bininiņ bana maķiņ irtewoņ yeņ nurde hinhet. Go teņ hinhetya goyenbe Al Kuruņ beleņ mata buluņ teņ hanyen mar goke bearar teņ gote muruņgem buluņ gitik iryiņ goyen neņ wor tetek belņeņde hinhet.

⁴ Goyenpoga Al Kuruņyen bunineņbe kuruņ wor po, irde neņ gayen bubulkuņne wor po yeņ nurd nurd matamiņ goyen manañ kuruņ wor po.

⁵ Niṅgeb mata buluṅniniṅ gore po mudunkeb Al Kurunṅ diliṅdeb kamtiṅ hinhet gega, Yesu Kristu kamiṅde mat isanṅ hiriṅ gwahade goyen po, neṅ mananṅ diliṅdeb al gergeṅ wor po diriṅ. Al Kurunṅ belenṅ gwaha mat dumulganṅ tiyyiṅ gobe buninṅenṅ dirde igiṅ igiṅ dire yeṅbe gogo gwaha diriṅ.

⁶ Neṅbe Yesu Kristuya awalikde hite. Niṅgeb Al Kurunṅ belenṅ Yesu Kristu kamiṅde mat isanṅ hiriṅ gwahade goyen po, neṅ mananṅ al gergeṅ diriṅ. Irdeb Al Kurunṅyen gasunṅde gor Yesuya heṅ detmiṅ doyanṅ yirde hinayiṅ yeṅbe gogo al denem yanṅ diriṅ.

⁷ Neṅ gayen Yesu Kristuya hitekeb gogo igiṅ igiṅ diriṅ. Al Kurunṅ belenṅ go diriṅ gobe buninṅenṅmiṅ kurunṅ wor po goyen kawan irmeke al kame hinayiṅ mar wor keneṅ bebak teṅ hinayiṅ yeṅbe gogo gwaha diriṅ.

⁸ Denbe Al Kurunṅ belenṅ dumulganṅ tike igiṅ hanṅ gobe dindikenṅde tareṅde moṅ. Al Kurunṅ belenṅ buninṅenṅ dirde faranṅ durkeb Yesu niṅ dufaytiṅ tareṅ iramiṅ geb, gogo dumulganṅ tiyyiṅ. Dumulganṅ tiyyiṅ gobe duliṅ dumulganṅ tiyyiṅ.

⁹ Mata igiṅ kura ma teṅ hikeya dumulganṅ tiyyiṅ. Gogab al kura mata igiṅ teṅ hiyenṅ goke epte ma yinṅenṅ ge turunṅ turunṅ teṅ hiyenṅ.

¹⁰ Al Kurunṅbe al gergeṅ dird dird al. Niṅgeb mata igiṅ teṅ hinayiṅ yeṅbe Yesu Kristuya nenyaṅ gabu dirde unṅkurenṅ po dirdeb gergeṅ wor po diriṅ. Gwaha diriṅ gobe neṅ gayen mata igiṅ teṅ hinayiṅ yeṅ bikkenṅ dufaymiṅ kiryiṅ goyen po gama irde gogo gwaha diriṅ.

Yuda marya al miñ hoyanya yade al miñ unjkurenj iryinj

¹¹ Be, guba yeñ yeñ mata gobe ulinje niñ mata po geb, gayenterbe miñ miñmoñ. Goyenpoga Yuda marbe mata gobe fudinde yeñ nurde gama irde hanjen. Irdeb yinjen ge yeñ, “Nenbe guba yitiñ mar geb, Al Kurunjen alya bereya,” yeñ hanjen. Irde den al miñ hoyanbe, “Guba ma yeñ duntin geb, Al Kurunjen alya bereya moñ,” dinen hanjen. Niñgeb denbe bikken dahade hinhan goyen bitin sir ma yiyyen.

¹² Goyareb denbe Yesu Kristuya gambunen ma hinhan. Irde Israel mar bana ma hinhan. Irdeb Al Kurun belen alya bereyamin detmin yunen yeñ binja tiyyin go tetek ma po hinhan. Denbe megen gar hen Al Kurun ma nurd unen hinhan geb, al gore kura igin diryen yeñ ma po nurde hinhan.

¹³ Bikkenbe Al Kurun bindere mun kura ma hinhan, gisaw wor po hinhan. Gega gayenterbe Yesu Kristu belen den ge ten darim wok irde kamyin goke tenbe yenya hen Al Kurun bindere wor po han.

¹⁴ Yesu Kristube al bin yisikamke igin hen hen gote min al. Niñgeb bikken nen Yuda marya den al miñ hoyanya kahaltebe bipti sanin kurun wor po hinhin gega, Yesu kamyin goreb bipti goyen upew uryin. Irdeb nen gayen gabu dirke al miñ unjkurenj po hitin hite. Yen belenbe nen kahalte bipti kurun kadom igin ma nurd gunen ten hoyan hoyan hityen goyen upew uryin.

¹⁵ Yenbe nen ge ten kamyin geb, goke tenbe Moseyen sabaya gote saba muknen kurayen ku-

rayen katiñ kurun goyen pasi kiriyiñ. Go tiyyiñ gobe Yuda marya al miñ hoyanya goyen yawan gabu yirde al miñ unñkureñ gergeñ, Yesuyen alya bereya yird yird niñ tiyyiñ. Niñgeb go mata tiyyiñ gore dirkeb gago awalikde hite.

¹⁶ Yeñbe Yuda marya al miñ hoyanya kahalte asogo hiyen goyen kuruse hende kamiñ gore po pasi kiriyiñ. Irdeb al miñ irawa goyen yawan gabu yirde al miñ unñkureñ po iriyiñ. Gwaha diriñ gobe neñ gayen tumñañ Al Kurunya awalikde hinayiñ yeñbe gogo dumulgañ tiyyiñ.

¹⁷ Yeñ beñ wañbe deñ Al Kurun bindere ma hinhanya neñ Yuda mar Al Kurun bindere hinhet marya gayen tumñañ awalikde heñ heñ niñ mere igiñ goyen momoñ diriñ.

¹⁸ Niñgeb deñya neñya tumñañ Yesu Kristu beñ meten tiyyiñ goke Holi Spirit titiriñ geb, yende tareñdebe epte Adoniniñ Al Kurun hitte kutek hite.

Al Kurunyen ya balem wor pobe neñ gago

¹⁹ Niñgeb deñ al miñ hoyañ goyen gayenterbe albak yara ma hañ. Neñ gayen Al Kurunyen gasuñde hite gwahade goyen po, deñ wor gor niñ alya bereya hañ.

²⁰ Neñ aposelya Al Kurunyen mere basañ mar porofetyabe ya tola yara. Irde Yesu Kristu yiñgeñbe armo tola go gwahade goyen. Munañ deñbe tola yimiytin goyen hende ya irtiñ go gwahade.

²¹ Ya kiñkiniya ya ird ird det kurun gobe kahalte niñ tola kurun goyenter basañ hitiñ hañ gwahade goyen po, neñ wor tumñañ Yesuyen

yufukde gabu irde unĳkurenĳ po hite. Niĳgeb neĳ tumĳaĳ gare po Al Kurunĳyen ya balem go gwahade yara hite.

²² Munanĳ denĳ wor Yesuya awalikde hanĳ geb, nenya tumĳaĳ gabu dirde Al Kurunĳ diliĳde ya balem wor po dirde hi. Gogab Holi Spiritbe igiĳ denĳ bana hiyeĳ. Holi Spirit hiyeĳde gorbe Al Kurunĳ wor hiyeĳ geb, gogo gabu dirde Al Kurunĳ diliĳde ya balem yara dirde hi.

3

Al Kurunĳyen dufay banare hitiĳ goyen kawan forok yiriĳ

¹ Niĳgeb goke teĳbe ne Polbe denĳ Yuda mar moĳ al miĳ hoyanĳ niĳ teĳ Yesu Kristuyen metenĳ teĳ himeke al belenĳ nad koyare nerke gago hime.

² Fudinde, Al Kurunĳ belenĳbe alya bereya buninĳenĳ yirde igiĳ igiĳ yird yird metenĳ goyen denĳ ge teĳ ne nunyiĳ gobe nurde hanĳ gogo.

³ Niĳgeb Al Kurunĳbe dufaymiĳ banare hinhin goyen nikala niryiĳ. Irkeb asanĳde gar mehenĳde goke muĳ kura kayhem gogo.

⁴ Niĳgeb denĳ belenĳ kapyanĳ henĳbe Yesu Kristu niĳ yitiĳ mere gote miĳ banare niĳ goyen ne daha mat nurde hime goyen bebak tinayiĳ.

⁵ Bikkenĳbe Al Kurunĳ belenĳ meremiĳ banare niĳ goyen kawan ma irde hinhin. Goyenpoga gayenterbe Holi Spirit belenĳ neĳ aposelya porofetya Al Kurunĳ diliĳde wukkeĳ hityen gayen bebak diriĳ.

⁶ Be, meremiĳ banare niĳ gobe gahade: Yesu Kristu niĳ yitiĳ mere igiĳ goyen nurde yenya

henbe den al miñ hoyañ wor neñ Yuda marya tumñañ detmiñ igiñ Al Kurun beñ dunen yirin gote miñ mar hetek. Irde denya nenjabe al miñ unjuren po hitiñ. Irde Al Kurun beñ alya bereyamiñ gwahade gwahade yiren yen biña tiyyiñ gobe neñ tumñañ yawartek.

⁷ Al Kurunbe buninen nirde igiñ igiñ nirde yende meten ten ten taren nunyiñ. Irdeb Yesu niñ yitiñ mere igiñ gayen tagal tagal meten nunyiñ.

⁸ Nebe Al Kurunyen alya bereya kurun han bana gon al kura denem miñmon wor po yen nurde yunen hanyen gote yufukde hime. Goyen-poga Al Kurun beñ al mali ne gahade gare meten titek mon gayen meten goyen nunyiñ. Irkeb Yesu Kristu beñ alya bereya igiñ igiñ yirde hi gobe kurun wor po neñ al beñ epte ma bebak titek goyen al miñ hoyañ hitte tukun tagalde hime.

⁹ Al Kurun nanjinya megenya yiryiñ al gore bikken wor po damam damam kun hinhan kurun goyen dufaymiñ banare hinhin goyen al tumñañ kawan po momon yirde tukun hayiñ ninyiñ geb, gago tagalde tukun hime.

¹⁰ Yen beñ gwaha tiyyiñ gobe dufaymiñ wukken igiñ wor po kurayen kurayen goyen Yesuyen alya bereya sios beñ kawan forok yirde hinayiñ yen gogo gwaha tiyyiñ. Gogab Al Kurunyen miyon yingenya han goya unjura nana kota ga han kurun goyen Al Kurunyen dufay wukken kurayen kurayen kurun goyen nurde bebak tinayiñ.

¹¹ Al Kurun beñ mata go tiyyiñ gobe bikken wor po megenya nanjinya ma forok yekeya mata

goyen tiyen yeŋ nurde hinhin goyen kuŋ kuŋbe Doyaŋ Al Kurunŋniniŋ Yesu Kristu metenŋ tiyyinŋde gor matbe dufaymiŋ goyen kawan forok iryiŋ.

¹² Neŋbe Yesu niŋ dufayniniŋ saŋiŋ irde yeŋya hite geb, Al Kurunŋ hitte kuŋ kuŋ niŋ kandukŋenŋ ma nurde hitek. Irde fudinde yeŋbe neŋ ge amaŋenŋ nurde hi go yeŋ hekkeŋ nurdeya igiŋ yeŋ hitte kutek.

¹³ Niŋgeb kanduk kurunŋ keneŋ hime gayen gake, “Neŋ ge teŋ gogo kanduk keneŋ hi,” yeŋ nurdeb goke bitiŋde buluŋenŋ ma nurnayiŋ. Kanduk teŋ hime gabe denŋiŋ turuŋuŋ yaŋ heŋ heŋ ge gago teŋ hime geb, goke ma nurnayiŋ.

¹⁴ Niŋgeb goke teŋbe dokolhoŋne yuguluŋ teŋ Adoniniŋ doloŋ irde turuŋ irde hime.

¹⁵ Yeŋbe gasuŋmiŋde niŋ miyoŋ yagoya alya bereya megen haŋ goya kurunŋ goyen yiryiŋ. Irdeb yende naniŋ hiriŋ geb, deŋe buda kurunŋ gobe yeŋ hitte mat forok yamiŋ.

¹⁶ Niŋgeb nebe Adoniniŋ tareŋmiŋ turuŋuŋ yaŋ hende wor po gore Holi Spirit dunke dufaytiŋ tareŋ irwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde hime.

¹⁷ Gogab Yesu Kristu niŋ hekkeŋ nurd nurd matare mat Yesu gobe denya hinayiŋ. Irde Al Kurunŋya al kadtiŋya niŋ amaŋenŋ nurd yuneŋ yuneŋ matabe megen beleŋ he filginiŋ yanarde hike saŋiŋ huwarde haŋ go gwahade hinayiŋ.

¹⁸ Irde denya kadtiŋ yago Al Kurunŋyen alya bereya goyen Yesu Kristu beleŋ deŋ goyen bubulkuŋne wor po yeŋ nurde duneŋ hi goyen dahade yeŋ bebak tiwoŋ yeŋ nurde hime. Al beleŋ det kurate hendemiŋ, pelyeŋmiŋ, ulyaŋmiŋyabe dukuŋmiŋya goyen tuŋaŋ teŋbe

kurunmin goyen bebak ten hanjen gwahade goyen po, den wor Yesu beben amanej nurd dunej hi goyen dahade yen kenkela bebak tiwon yen nurde hime.

¹⁹ Yen beben den goyen bubulkuñe wor po yen nurd dunej hi gobe epte ma tumñan gwahade yen nurde bebak tinayin. Goyenbe den beben mun kura bebak tiwon yen Al Kurun gusunan irde hime. Gogab Al Kurunen dufayya mata iginya goyen yadeb ep wor po henayin.

²⁰ Al Kurunen tareñbe neñ bana hen meten ten hiyen. Irde tareñmin gobe kurun wor po geb, Al Kurun beben gwahade gwahade dunwon yen nurde gusunan irde hityen goyen folek wor po dunej hiyen.

²¹ Niñgeb Yesu Kristuyen alya bereya sios beben Yesu Kristuya henbe hugin hugin Al Kurun denem turñun yan irde hinayin. Fudinde wor po.

4

Yesuya awalikde hen unkuñen hetek

¹ Niñgeb Al Kurun beben mata kerde gama irnayan yen hoy diryin goyen po gama irde hinayin. Ga dinen hime gabe ne, Doyan Al Kurunen meten tenya koyare hen kanduk ten hime al gare goke ug po dinen hime gago.

² Niñgeb dindiken ge turun turun ma po ten hinayin, diltin kamke balmin po hinayin. Irde al kadtin kura matamin gin hewon yen doyan hen hen ge pinen ma hen hinayin. Irde ditin ge amanej nurd gunen ten gab matatin hoyan hoyan hinayin goyen goke ma nurde hinayin.

³ Deñ tumñañ Holi Spirit belen bitin yisikamde kan belen giti dirtin yara dirkeb unkuřen po hitin yara awalikde hañ. Niñgeb gwahade heñ heñ goyen bada ma heñ goke kurut wor po yen hinayin.

⁴ Deñ kurun gobe hoyañ hoyañ goyenbe Yesuya heñbe unkuřen po hañ. Irdeb Holi Spirit deñ bana hi gobe hoyañ miñmon, unkuřen po. Irde neñ kurun gabe Al Kurun belen kame igin direñ yen hoy diryin goke po nurde doyañ heñ hite.

⁵ Doyañ Al Kurunniñ manañ unkuřen po, irde yen ge dufayniñ sañin ird ird goya baptais ten tenya wor unkuřen po.

⁶ Al Kurun wor unkuřen po. Yenbe neñ kurun gate Adoniniñ. Yen belen po gab neñ kurun gayen doyañ dirde hiyen. Irde nenya heñbe meten ten hiyen.

⁷ Goyenbe Al Kurunbe Yesu Kristu belen neñ gayen gwahade gwahade yiren yen nurde hiyen goyen po gama irde bunineñ dirde igin igin dirde hiyen. Go dirde hiyen gobe murungem tewen yen nurdeya ma dirde hiyen, dulin dirde hiyen.

⁸ Gwaha tiyyin goke asañmindebe gahade katin hi:

“Yenbe Al Kurunyen gasunde hurkuriñ.

Goyareb Satan fole irde alya bereya Satan yufukde hanyen mar kurun goyen siña yirde yade hurkuriñ.

Irdeb alya bereya yende tareñ goyen damum mon dulin yunyiñ,” yitiñ hi. *Tikin 68:18*

⁹ Be, asañde katin gwahade po, “Yenbe Al Kurunyen gasunde hurkuriñ,” gote miñbe Yesube

megen gar katen kamde gab huwarde hurkurin goke yitiņ.

10 Niņgeb hende mat katyiņ al Yesu gore po megenya naņkiņya irde det kuruņ gote miņ al wor po heņ doyaņ yirde heņ yeņbe gogo sopte naņkiņ fole irde hende wor po Al Kuruņyen gasuņde hurkurin.

11 Yeņ belen po neņ alya bereyamiņ gayen meten kurayen kurayen gote tareņ dunyiņ. Al kurabe Yesuyen mere basaņ mar aposel yirde, munaņ kurabe Al Kuruņyen mere basaņ mar porofet yirde, munaņ kurabe Yesu niņ yitiņ mere igiņ tagalde tukuņ tukuņ mar yirde, munaņ kurabe Yesuyen alya bereya doyaņ yird yird mar yirdeb, kurabe Al Kuruņyen mere saba yird yird mar yirtiņ haņ.

12 Niņgeb Yesu Kristu belen neņ Al Kuruņyen alya bereya saņiņ gwahade duntiņ gobe Al Kuruņyen alya bereya faraņ yurtekbe tumņaņ tareņ heņ kuruņ henayiņ yeņbe gago tareņmiņ duntiņ hite.

13 Niņgeb meten duntiņ gobe gwahader kuņ kuņ neņ tumņaņ dufayniniņ Al Kuruņ Urmiņ Yesu Kristu niņ saņiņ irde yeņbe al gwahade yeņ nurde yeņya kadom nurd gunen teņ awalikde hitek. Irdeb Yesuyen mere gama ird ird mataniniņdebe parguwak yara heņ Yesu belen mata igiņ teņ hinhin gwahade po teņ hitek.

14 Neņbe diriņ kalak belen mere fudindeya usi mereya nurde bebak ma teņ hanyen gwahade goyen ma teņ hitek. Al dufaymiņ diriņ kalak yara gwahade gobe usi mar belen mata kurayen kurayen mat usi yirke mata buluņde katen hanyen.

Go tenj hanjen gobe makanj duba belenj dakdak tuktawanj irke dakdak gobe kwe yiyyen belenj gonj ma kuyenj go gwahade goyen. Ningeb nenbe usi mere goyen bebak tenjbe gama ma irtek.

¹⁵ Irde kadnininj ge amanenj nurd yunenj henya go hende mere fudinde po tenj hitek. Gwahade po tenj kunj kunjbe Al Kurunjen alya bereya tarenj po henj Doyan Alnininj Yesu Kristu belenj mata iginj tenj hinhin gwahade po tenj hitek.

¹⁶ Nenbe Yesu Kristuyen ulinj piginj yara, munanj yenbe tonanininj yara. Ningeb al tenen belenj kinjinj yukun basanj heke al ulinj piginj unjkurenj hiyyen go gwahade goyen nenbe Yesu hitte mat basanj henjbe kurabe haninj, kurabe kahanj gwahade ala hitinj hite. Ningeb metenj nende gigen duntinj goyen kadnininj ge amanenj nurde yunenya metenj tenj hitekbe nenj tumnanj tarenj henjbe yenj yara hetek.

Yesu Kristuya henj al gergen hitinj gote mata

¹⁷ Ningeb Doyan Al Kurunjen sanjnde hayhay dire yenj gahade mere direnj tihim: denjbe Al Kurunj ma nurd unen hanjen mar belenj mata tenj hanjen gwahade ma tenj hinayinj. Go mar gote dufaybe minj minjmonj wor po.

¹⁸ Dufayminjbe kidomak, titminj wor po, Al Kurunjen mere epte ma bebak titek hanj. Irde go mar gobe binde Al Kurunj pel irde mereminj nurtek ma yirde hiyen geb, Al Kurunj belenj al gergen yirtek ma hanj.

¹⁹ Yenbe mata bulunminj ge memya munj kura ma henj hanjen. Irde mata bulun ninj amanenj

nurde go bana po kuñbe mata goyen teñ teñ nin po nurdeb mata buluñ teñ tebañ teñ hanjen.

²⁰ Goyenpoga denbe hañkapyá Yesu Kristu nin yitiñ saba goyen nuramiñyabe mata buluñ gwahade gote saba ma nuramiñ.

²¹ Denbe fudinde wor po yen ge saba dirke nuramiñ. Irdeb den Yesu gama irde hañ mar goyen mere fudinde Yesu bana hi goyen goke wor saba dirke nuramiñ.

²² Niñgeb mata buluñ teñ hinhan goyenterbe dufay bikkek buluñ gore lomlom dirke go po gama irde hongay netek hanjen geb, dufay bikkek buluñ gobe tubul po tinayiñ.

²³ Irkeb matatiñya dufaytiñya gobe Al Kurun beñ sope yirde gergeñ wor po diriñ.

²⁴ Niñgeb denbe dufayya mataya gergeñ Al Kurunjen goyen bitiñ bana yerde yen diliñde mata huwakya mata wukkenya goyen po teñ hinayiñ.

²⁵ Niñgeb den Yesuyen alya bereyabe usi ma teñ hinayiñ. Mere fudinde po kadam momoñ gird teñ hinayiñ. Neñ kurun gayenbe miñniniñ unjuren Yesu po geb, gago momoñ dirde hime.

²⁶ Be, bearartiñ beñ dirke mata bulunde katnak geb, nurde ga hinayiñ. Kadtiñ kura bitiñ ar yirde gwahade po hike kuñ naña ma kurkuyen.

²⁷ Gwaha tinayiñbe Satan beñ buluñ dirtek beñ kerd unnayiñ geb, gwaha ma teñ hinayiñ.

²⁸ Kawe mata teñ hañ mar gobe bada po henayiñ. Irdeb yiñgeñ haniñde meten igiñ teñ hinayiñ. Irde metenmiñ gote igineñ yadebe al kura det kurañ amu heñ hañ mar goyen farañ yurde hinayiñ.

²⁹ Merebe kadtin bin bulun yirtek mat ma mere ten hinayin. Mere igin faran yurke taren hen hitek mere po ga ten hinayin. Mere igin gwahade ten hinayinbe kadtin kura kanduk bana hen yul yen han gore nurdeb sopte taren hen hinayin.

³⁰ Irde Holi Spirit gobe kura mun bin bulun ma po irde hinayin. Al Kurun belen Holi Spirit dunyin gobe nalu funande alya bereyamin goyen nigen hitte yumulgan tiyen yen basina dirde kawa dirtin yarabe Holi Spirit gogo dunyin.

³¹ Ningeb denbe kadtin ge bulun nurd nurd mata, mere misinen yan yird yird mata, bearar mata, kwep kwep mata, mere bulun mat ten ten matayabe mata bulun hoyan kurayen kurayen goyen manan yubul po tinayin.

³² Kadtin igin igin yirde yen ge buninen nurde yunen hinayin. Irde Al Kurun belen Yesu Kristu nin ten mata buluntin halde dunyin gwahade po, den wor kadtin kura bulun dirkeb mata bulunmin halde yunen hinayin.

5

Al Kurunyen mata hushi yara go po gama irde hinayin

¹ Ningeb huginen matatinbe yen ten hiyen goyen po ten hinayin. Denbe Al Kurunyen dirnen wen, yen belen bubulkuñne wor po yen nurd dunen hiyen.

² Yesu Kristube nen gayen bubulkuñne wor po yen nurdeb faran yure yen yingen ge ma nurdeb nen ge kamyin. Go tiyyin gobe Al Kurun det hamnen igin mun kura galak irde kumga

tenj unke hamneñ igin muñ nuryen go gwahade goyen iryin. Niñgeb denj wor Yesu belej tiyyin gwahade goyen po, al kadtin ge amanenj wor po nurde yunen hinayin.

³ Denbe leplep mata ma tenj hinayin, irde mata bulunj mormok dapña kukuwa belej mata titneñ ma tenj hinayin. Irde det uguñ po yade yade ninj ma dufay henj hinayin. Mata bulunj gwahade gobe neñ Al Kurunyen alya bereya belej titek mata moñ geb, gago dinenj hime. Niñgeb mata gwahade goke dufay muñ kura ma po henayin, irde goke muñ kura ñut ma yenayin.

⁴ Denbe nanyanj mereya mere kukuwamneñya ma tenj hinayin, irde kari mere bulunj ma tenj hinayin. Mata gwahade gobe denj belej titek moñ. Niñgeb mata bulunj gwahade tenj hitin yarabe Al Kurun po ga igin nurde unenj hinayin.

⁵ Denbe mere gayen kenkela nurde hinayin: leplep mata tenj hanj mar, mata bulunj mormok dapña kukuwa belej titneñ tenj hanj maryabe, det ug po yad yad ninj po dufay henj hanj marya gobe Yesu Kristuya Al Kurunya belej alya bereyaminj doyanj yird yird bana goñ epte ma hinayin. Det ug po yad yad ninj po dufay henj hanj marbe det gore Al Kurunminj hiyyen.

⁶ Irde al kura go ma kenke wanj usi mere minj minjmoñ ma diryen. Usi mere wor wor goke tenje Al Kurun belej mereminj pel irde hanj mar goyen bearar yirde bulunj yiryen geb.

⁷ Niñgeb mata go tenj hanj mar goya awalik ma henj hinayin.

⁸ Be, denj goyen bikkenbe mata bulunyen

kidoma bana po hinhan. Gega gayenterbe Doyan Al Kurunyen alya bereya han geb, hushi bana han. Ningeb hulsire nin mata po ga ten hinayin.

⁹ Hushi bana han marbe mata igin, mata huwakyabe mata fudindeya goyen kurun forok yirde hanjen.

¹⁰ Ningeb matabe Al Kurun belen igin nurtek goyen ten ten nin po kurut yen hinayin.

¹¹ Irdeb kidomare nin mata ma ten hinayin. Mata gwahade gobe iginen igin kura ma forok yirde hanjen, hubu wor po. Ningeb denbe al kura mata gwahade tike yenenbe kawan po kun mata gobe bulun yinen mere sanin po yirde hinayin.

¹² Nebe mata bulun mar gore mata banare balmin ten hanjen gobe memyak geb, goke tagaltek ma nirde hi.

¹³ Goyenpoga Al Kurunyen mere hushi yara goreb banare mata bulun ten hanjen goyen kawan forok yirjen.

¹⁴ Al Kurunyen mere hushi yara gobe den bana hiyen geb, goreb almet mata bulun yade kawan forok yirde hiyen. Goke tenbe gahade katin hi:

“Den Al Kurun dilinde firtinde han marbe huwarnayin.

Irde den Al Kurun dilinde kamtin han mar wor huwarnayin.

Irkeb Mesaia belen meremin hushi yara goyen dunke den bana hen hushi melak hitin yara ten hiyen,” yitin hi.

¹⁵ Ningeb denbe kenkela wor po hen ga hinayin. Al kukuwa yara ma henbe al dufaymin wukkek yara hen hinayin.

16 Nalu ga hite gayenterbe mata bulun po kurun hi. Niŋgeb mata iŋin ten hitek kura hike yenenbe kame ga ma yenayin. Mata gobe tinayin. Monŋo titminen hite nalu ga hubu hiyyen geb.

17 Irdeb dufay kenkela ma henya mali mali kukuwa beben mata titin yara ma ten hinayin. Gwaha titnenbe Al Kurunyen dufay kenen bebak tenbe go po gama irde hinayin.

18 Kukuwa fe den bulun dirtek goya nene kukuwa ma henayin. Gwaha titnenbe Holi Spirit teke gore po doyan dirde hiyen.

19 Irdeb tikin asande nin tikiya Al Kurun turun ird ird tikiyabe Holi Spirit beben bitinde tikin yupul titin goyen kadtin yagoya tikin hen hinayin. Bitinde mat amanen wor po nurde Al Kurun isoka irde tikin hen hinayin.

20 Irde mata kurun den hitte forok yitin goke Doyan Al Kuruninin Yesu Kristu denemde Nan-ninin Al Kurun iŋin nurde unen hinayin.

Ire unyat hen hen mata iŋin

21 Be, den beben Yesu Kristu palap irde hanjen goyen matare po kadtinde mere nurde ten hinayin.

22 Niŋgeb den bere almetin yanbe Yesube Kuruninin yen yende yufuk bana hanjen gwahade goyen almetin yagot yufukde hinayin.

23 Yesuyen alya bereya sios gote doyan al wor pobe Yesu gwahade goyen po, albe berem yagot doyan mar geb. Yesu Kristube yende alya bereya sios gote Yumulgan ten ten Al. Irde sios gobe Yesuyen ulin pigin yara.

24 Niŋgeb sios belen Yesu Kristu yufukde hi gwahade goyen po, den bere wor almetiŋ yagot yufuk bana po heŋ meremiŋ kurun goyen gama po irde hinayiŋ.

25 Be, den al berem yanbe Yesu Kristu belen yende alya bereya sios goyen bubulkuŋne wor po yeŋ nurde yeŋ ge teŋ kamiŋ gwahade goyen po, den wor bertiŋ yago niŋ amaŋeŋ nurde yuneŋ hinayiŋ.

26 Yesube alya bereyamiŋ sios belen Al Kurunyen mere nurde go po gama irde fe baptais teŋ Al Kurun diliŋde wukkeŋ hinayiŋ yeŋ gogo sios niŋ teŋ kamiŋ.

27 Yeŋbe alya bereyamiŋ goyen halde wuk yirde, uliŋde firfurŋeŋ wor po det hoyan buluŋeŋ kura miŋmoŋ yirmekeb Al Kurun diliŋde wukkeŋ kusamuŋ wor po yire yeŋbe gogo kamiŋ.

28 Niŋgeb Yesu belen go tiyyiŋ gwahade goyen po, den al wor bertiŋ yagobe nindikeŋde ulniniŋ yeŋbe bertiŋ yago niŋ amaŋeŋ nurde yuneŋ hinayiŋ. Al kura berem niŋ amaŋeŋ nurde hiyeŋ gobe yiŋgeŋ ge amaŋeŋ nurde hiyeŋ go gwahade geb.

29 Neŋ kurun gabe ulniniŋ gayen epte ma asogo yirde bulun yirde hityen. Gwaha yirtiŋeŋbe paka yirde keŋkela sope yirde hityen. Gwahade goyen po, Yesu Kristu wor yiŋgeŋde uliŋ pigiŋ sios goyen keŋkela doyan irde hiyeŋ.

30 Neŋbe Yesuyen haniŋ, kahanyabe diliŋya gwahade po geb, gogo keŋkela doyan dirde hiyeŋ.

31 Be, alya beremya gabu heŋ heŋ mata wor gwahade geb, goke Al Kurunyen asaŋde gahade

katiŋ hi:

“Goke tenbe albe miliŋya naniŋya yubul ten bere tenbe ire unya hiriryen.

Irdeb alya bereya gobe irawa mon un̄kuren̄ po hiriryen,” yitiŋ. *Tikula 2:24*

³² Mere gabe al mali mali bebak titek mon, mere gate miŋbe kurun̄ wor po. Mere gabe Yesu Kristuya yende alya bereya siosya niŋ yitiŋ yen nurde hime.

³³ Niŋgeb den̄ al wor mere gayen gama irdeb bertin̄ yago niŋ dindiken̄ ge amanen̄ nurde han̄ gwahade goyen nurde yunen̄ hinayin̄. Irde den̄ berebe almetin̄ yago palap yirde hinayin̄.

6

Diriŋya naniŋya miliŋyat mata igin̄

¹ Be, den̄ diriŋ wor Doyan̄ Al Kurun̄ yufukde han̄ geb, adotiŋya mamtiŋyat mere nurde gama irde hinayin̄. Mata gobe Al Kurun̄ diliŋde mata igin̄, huwak wor po.

²⁻³ Al Kurun̄ belen̄ Mose saba unyiŋde gor saba kurabe, “Adotiŋya mamtiŋya palap yirde hinayin̄,” yitiŋ hi. Irdeb saba gote murun̄gem niŋ biŋa tenyabe gaha yirin̄: “Gwaha ten̄ hinayin̄be igin̄ po heŋbe ulyan̄de heŋbe aran̄ ma kamnayin̄,” yitiŋ. Saba hoyan̄debe gwaha kura ma yitiŋ, gayen sabare po gab biŋa gayen tiyyin̄.

⁴ Be, den̄ diriŋ naniŋ yagobe diriŋtin̄ yago bearar ten̄ hitek mat ma mata yirde hinayin̄. Gwaha yirtiŋen̄be Doyan̄ Al Kurun̄ belen̄ den̄ naniŋ yago saba dirde matatin̄ sope dirde hiyen gwahade goyen po yirde hinayin̄.

Meten marya doyan marminyat mata igin

⁵ Be, den al kurate yufukde hej meten ten han marbe doyan martin yago kafura yirde yende mere po gama irde hinayin. Irde bitinde mat wor po Yesu Kristu nin meten ten unen hite yara nurdeya meten ten yunen hinayin.

⁶ Doyan martin yago bejen denen hikeya po gwaha titekeb turun dirnayin yen nurdeya ma meten ten hinayin. Gwaha titnenbe Yesu Kristuyen meten mar bejen meten ten hanjen gwahade goyen po, Al Kurunyen dufay po gama irde bitinde mat wor po doyan martin ge meten ten yunen hinayin.

⁷ Ningeb denbe al nin ma meten ten hite Doyan Al Kurun nin meten ten hite yen nurdeya bitinde mat wor po doyan martin meten ten yunen hinayin.

⁸ Doyan Al Kurunbe meten al ma doyan al hitek goke ma murungem dunyen. Metenya mataya igin ten hinayin mar go po gab murungem yunen.

⁹ Be, den doyan mar wor gwahade po meten martin yago bulun bulun ma yirde hinayin. Denya meten martin yat doyan altin wor pobe unken po, Al Kurunyen gasunde hi. Yenbe al kura po igin igin yirde, kurabe bulun bulun yirde ma ten hiyen geb gago dinen hime.

Al Kurunyen fuleja marte det

¹⁰ Be, merene funanbe gahade: denbe Doyan Al Kurunya hej yende taren kurun goyen yufuk bana gon hej taren hej hinayin.

11 Irdeb Satanya fulenja tenj tenjde ninj det Al Kurun belenj duntin kurun goyen hor yirde hinayin. Gogab Unjurayen usi mata bulun kurun goyen iginj fole yirnayin.

12 Nenbe alya ma fulenja tenj hite. Megen ninj mar kidoma bana hanj gote doyanj mar kurayen kurayen goyabe unjura nanja kota ga hanj kurun goya fulenja tenj hite.

13 Goke tenj denbe nalu bulunde unjura asogo yirtek yenbe fulenjanen ninj det Al Kurun belenj duntin goyen yade hor yirde ga hinayin. Gogab fulenja tukunj murunde irdeb iginj sanjin po huwarde hinayin.

14 Ninjgeb tarenj henj henj ninjbe Al Kurunjen mere fudinde goyen fulenjanen kunj kunde ninj mal timtinenj irde ga hinayin. Irdeb mata huwakbe dari mala pet tenj tenj ninj dumuntin pet tenj hinayin.

15 Munanj fulenjanen ninj kahanbasantinj yarabe Al Kurunya awalik henj henj mere iginj goyen tagal tagal ninj gitik tenj ga hinayin.

16 Irdeb hinayin kurun goyen Al Kurun ninj dufaytinj tarenj irde hanj gobe maymaytinj yara henj hiyenj. Gogab unjura belenj dufay bulun kura denj hitte kili misinde kak kerde yumultinenj irde hiekb iginj yisikamde hinayin.

17 Irdeb Al Kurun belenj dumulganj tenj tenj gobe fulenjanen ninj tonanj aw sanjin gwahade goyen hor yirde hinayin. Irdeb Holi Spirityen bidilabe Al Kurunjen mere geb goyen tanarde hinayin.

18 Irdeb Holi Spirityen tarenjde huginenj Al Kurun mere irde hinayin. Mere irde henjabe det

kurayen kurayen niŋ Al Kurun gusunan irde, dindiken faran durd durd niŋ wor gusunan ird hinayin. Monŋo mata goyen tubul tinak geb kenkela heŋ ga hinayin. Irde huginen Al Kurunyen alya bereya budam goyen faran yuri yeŋ gusunan irde hinayin.

¹⁹ Irdeb Al Kurun belen ne manan faran nurwon yeŋ gusunan irde hinayin. Ne niŋbe Al Kurun belen mohonner mere kerkeb al niŋ ma kafura heŋ Yesu niŋ yitiŋ mere igin gote min banare hi goyen tagal tagal niŋ gusunan irde hinayin.

²⁰ Al Kurunyen mere igin goyen basan heŋ tagalde himeke goke tenbe gago fere nirde nad koyare neran hime. Niŋgeb mere tiye yewen goyen monŋo kafura heŋ mere ma tiyen geb, kafura ma heŋ mere ten ten ge Al Kurun gusunan irde hinayin.

²¹ Be, Tikikus belen gab ne niŋ yeŋ Polbe meten gwahade gwahade ten hi, irde gasun gwahade keperde hi yeŋ bebak dirke nurnayin. Tikikusbe kolne nigen yara. Yeŋbe Doyan Al Kurunyen meten goyen binde mat fudinde wor po meten ten hiyen.

²² Goke tenbe ten kermeke den hitte kun monon diryen. Irkeb gar neŋ tumnan dahade hityen goyen nurnayin. Irdeb yeŋ belen den goyen taren heŋ heŋ ge faran duryen.

²³ Be, kadne yago, Al Kurun Nannininya Doyan Al Kurun Yesu Kristuya belen bitiŋ yisikamke hiwon, irde yeŋ belen kadtin yago niŋ amanen

nurd nurd mataya Al Kurun niŋ hekkeŋ nurd nurd mataya goyen dunwoŋ yeŋ nurde hime.

²⁴ Doyaŋ Al Kurunniŋ Yesu Kristu niŋ hugiŋeŋ amaŋeŋ nurde uneŋ haŋ mar gobe Al Kurun belen buniŋeŋ yirde igiŋ igiŋ yirwoŋ yeŋ nurde hime. Gogo po.

**Al Kurunyen Mere Igin
The New Testament in the Gwahatike Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tok ples Gwahatike long
Nuigini**

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gwahatike

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

dbba218f-41f3-5f08-b0b6-2a7c919093ab